

DRAUGO PRIERAŠAS

Iš anksčiau duoto lietuvių aprašymo matyti, kad prūsų lietuvis tikrai nusipelno, idant būtų išlaikytas jo charakterio savitumas, o kadangi kalba yra svarbiausia charakterio formavimo ir išlaikymo priemonė, tai – ir jos grynumas tiek mokykloje, tiek bažnyčioje.

Aš dar prie to pridedu, kad jis, būdamas mažiau linkęs pataikauti negu jo kaimyninės tautos, su savo vyresniaisiais yra pratus kalbėti kaip su lygiais, nuoširdžiai ir atvirai; anie to nepriima už bloga ir nesididžiuodami paspaudžia ranką, nes, be kita ko, jie žino, kad jis mielai padarys viską, ką laikys reikalinga. Jo išdidumas yra visai kas kita negu vienos kaimyninės tautos žmonių pasipūtimas, kai tarp jų yra kas nors kilmingesnis, nes tai greičiau savo vertės jutimas, reiškiantis drąsą ir laiduojantis jų ištikimybę.

Bet ir nepaisant naudos, kurią gali valstybei duoti tautos su tokiu charakteriu parama, nereikia menkinti viso to, ką gali duoti mokslams, ypač senajai tautų kilnojimosi istorijai, ta labai senos, dabar mažame plote suspaustos ir tartum izoliuotos tautos dar gryna kalba, ir todėl išsaugoti jos savitumą jau savaime yra labai svarbu. Dėl to Biušingas¹ labai apgailestavo, kad anksti mirė eruditas Halės profesorius Tunmanas², kuris, visa tai tyrinėdamas, per daug įtemptai dirbo ir išsekino savo jėgas.

Apskritai, jei ir ne iš kiekvienos kalbos galima būtų tiek daug tikėtis, tai vis dėlto kiekvienos tautelės švietimui kokiame nors krašte, pavyzdžiui, Prūsų Lenkijoje³, svarbu mokykloje ir bažnyčioje mokyti gryniausia (lenkų) kalba, nors ja ir tebūtų kalbama tik už šio krašto ribų, ir pasiekti, kad tokia gryna kalba ilgainiui taptų plačiai vartojama, nes ji labiau atitiktų tautos savitumą, ir pačios tautos supratimas pasidarytų aiškesnis.

Versta iš: *Littauisch – deutsches und deutsch – littauisches Wörter-Buch*, worinn das vom Pfarrer Ruhig... ehemals heraus gegebene zwar zum Grunde gelegt, aber... vermehret und verbessert worden von Ch. G. Mielcke... Königsberg, 1800. Nr. 1–4, iš vokiečių kalbos vertė L. Citavičiūtė.

Skaitmenininta iš: Regina Koženiauskiene, *XVI–XVIII amžiaus prakalbos ir dedikacijos*, Vilnius: Mokslas, 1990, p. 590–591.

---

¹ Antonas Frydrichas Biušingas (Büsching, 1724–1793) – vokiečių geografas, parašęs knygą *Lenkijos Karalystės ir LDK... geografija* (1768), išleidęs Lenkijos ir Lietuvos žemėlaj (1770).

² Johanas Erichas Tunmanas (Thunmann; 1736–1778) – iš švedų kilęs vokiečių mokslininkas, istorikas, Halės universiteto profesorius, parašęs *Kai kurių Šiaurės tautų senovės istoriją* (1772), taip pat *Rytinių Europos tautų istoriją* (1774).

³ Čia turimos galvoje tos Prūsų žemės, kuriose gyveno lenkai.